

Bokmål

Redd Barna

HELT ÆRLIG!

UNGDOM SOM ENDRINGSAKTØR

Veileder for lærere 8.-10. trinn

<https://www.reddbarna.no/heltaerlig/>

INNHold

Om Helt ærlig! Ungdom som endringsaktør	3
Hensikten med dokumentet	3
Kommunens rolle	3
Redd Barnas rolle	3
Hensikt	4
Tidsbruk	4
Forankring i læreplanverket	5
Demokrati og medborgerskap i LK20	5
Aktuelle kjerneelementer	5
Relevante kompetansemål etter 10. trinn	5
Forberedelser	7
Faste begivenheter i prosjektet	7
Vår-gjennomføring:	7
Forslag til gjennomføring:	8
DEL 1:	8
DEL 2:	10
DEL 3:	10
Eksempler på gjennomføring av Helt ærlig! på ulike skoler	12
Relevante undervisningsressurser	14

OM HELT ÆRLIG! UNGDOM SOM ENDRINGSAKTØR

Helt ærlig! er et prosjekt der medvirkning og demokrati står i sentrum. Gjennom reell medvirkning får elevene utviklet sin kompetanse i de politiske strukturene lokalt, hvordan man kan få sin stemme hørt, demokratiske prosesser og politisk påvirkning.

I samarbeid med lokalpolitikere, jobber elevene med reelle politiske saker over en periode på ca 10 uker. Politikerne legger frem et utvalg av sakene de jobber med eller skal jobbe med for elevene. Elevene velger én av sakene presentert av politikerne. Valget skjer ved avstemming og hele trinnet jobber med den samme saken.

I løpet av prosjektperioden jobber elevene med den valgte politiske saken, som resulterer i at elevene fremlegger forslag til konkrete tiltak for politikerne. I løpet av elevenes arbeid med den politiske saken, kan elevene ha behov for å lære mer om tematikken, innhente og bearbeide informasjon fra ulike kilder, og å utvikle ideer og løsningsforslag til den politiske saken.

Prosjektet har tre mål:

1. Styrke lokaldemokratiet ved å tilby barn og unge muligheten til å skape endring i sitt nærmiljø og økt politisk mestringstro
2. Skape en arena hvor ungdom og lokalpolitikere møtes, og bruker skolen som pådriver for meningsfull medvirkning og demokratisk deltakelse
3. Øke lokalpolitikeres kunnskap om hverdagen til barn og unge i sin bydel/kommune

Det er viktig å fremme følelsen av medborgerskap i en tidlig alder og sørge for at vi har en befolkning som er aktivt deltagende i lokalsamfunnet. Samtidig er det viktig å styrke politisk mestringstro og forhindre utenforskap blant ungdommer fra levekårsutsatte områder, som statistisk sett viser at deltar mindre i demokratiet og har mindre tro på at de kan være med og bidra til endring.

Hensikten med dokumentet

Det som er beskrevet i denne lærerveiledningen er strukturen og arbeidsmetodene for å igangsette og gjennomføre Helt ærlig! på din skole. Denne lærerveiledningen går ikke inn på læringsmål, opplegg og arbeidsmetoder for undervisningen knyttet til de konkrete politiske sakene, fordi disse vil variere fra gang til gang. Den viser derimot hvordan prosjektet er forankret i læreplanverket gjennom Demokrati og medborgerskap i LK20, og med eksempler på relevante kompetansemål elevene skal nå etter 10.trinn.

Dokumentet inneholder også konkrete eksempler på hvordan prosjektperioden kan legges opp, med forslag til flere konkrete undervisningsressurser, og eksempler på hvordan andre skoler har gjort det. Ellers står skolen fritt til å løse gjennomføringen av undervisningen og opplegget slik det passer for den enkelte skole.

Kommunens rolle

Prosjektkoordinatoren i kommunen er ansvarlig for å koordinere møtepunktene mellom skolen og politikerne. Personen har også en støttefunksjon for både lærere og politikere, og kan kontaktes når det skulle være for å hjelpe til med planlegging eller annet.

Redd Barnas rolle

Redd Barna har i utgangspunktet ingen formell rolle i prosjektet, men kan kontaktes for tips, råd og støtte ved behov.

UNDERSVISINGSSOPPLEGGET

Hensikt

Etter å ha jobbet med Helt ærlig! sitter elevene igjen med politisk mestringstro og handlingskompetanse til å være aktive medborgere i lokalmiljøet. Elevene får praktisk og reell erfaring med lokalpolitiske prosesser, politisk påvirkning og får mulighet til å skape endring i eget lokalmiljø. Prosjektet er et godt verktøy inn mot LK20.

Tidsbruk

Ca 10 uker

FORANKRING I LÆREPLANVERKET

Demokrati og medborgerskap i LK20

Demokrati og medborgerskap som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og gjøre dem i stand til å delta i demokratiske prosesser. Opplæringen skal gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet. De skal få innsikt i at demokratiet har ulike former og uttrykk.

Gjennom arbeid med temaet demokrati og medborgerskap skal elevene forstå sammenhengen mellom individets rettigheter og plikter. Individene har rett til å delta i politisk arbeid, samtidig som samfunnet er avhengig av at borgerne bruker rettighetene til politisk deltakelse og utforming av det sivile samfunnet. Skolen skal stimulere elevene til å bli aktive medborgere, og gi dem kompetanse til å delta i videreutviklingen av demokratiet i Norge.

Aktuelle kjerneelementer

- Undring og utforskning (Samfunnsfag)
- Samfunnskritisk tenkning og sammenhenger (Samfunnsfag)
- Demokratiforståelse og deltakelse (Samfunnsfag)
- Bærekraftige samfunn (Samfunnsfag)
- Identitetsutvikling og fellesskap (Samfunnsfag)
- Kritisk tilnærming til tekst (Norsk)
- Muntlig kommunikasjon (Norsk)
- Modellering og anvendinger (Matematikk)

Flere kjerneelementer kan bli aktuelle etter hvilken tematikk elevene velger å jobbe med, samt hvordan de velger å løse arbeidet sitt.

Relevante kompetansemål etter 10. trinn

Samfunnsfag:

- reflektere over hvilke aktører som har makt i samfunnet i dag, og hvordan de begrunner standpunktene sine
- utforske ulike plattformer for digital samhandling og reflektere over hvordan digital deltakelse og samhandling påvirker formen på og innholdet i samfunnsdebatten
- beskrive trekk ved det politiske systemet og velferdssamfunnet i Norge i dag og reflektere over sentrale utfordringer

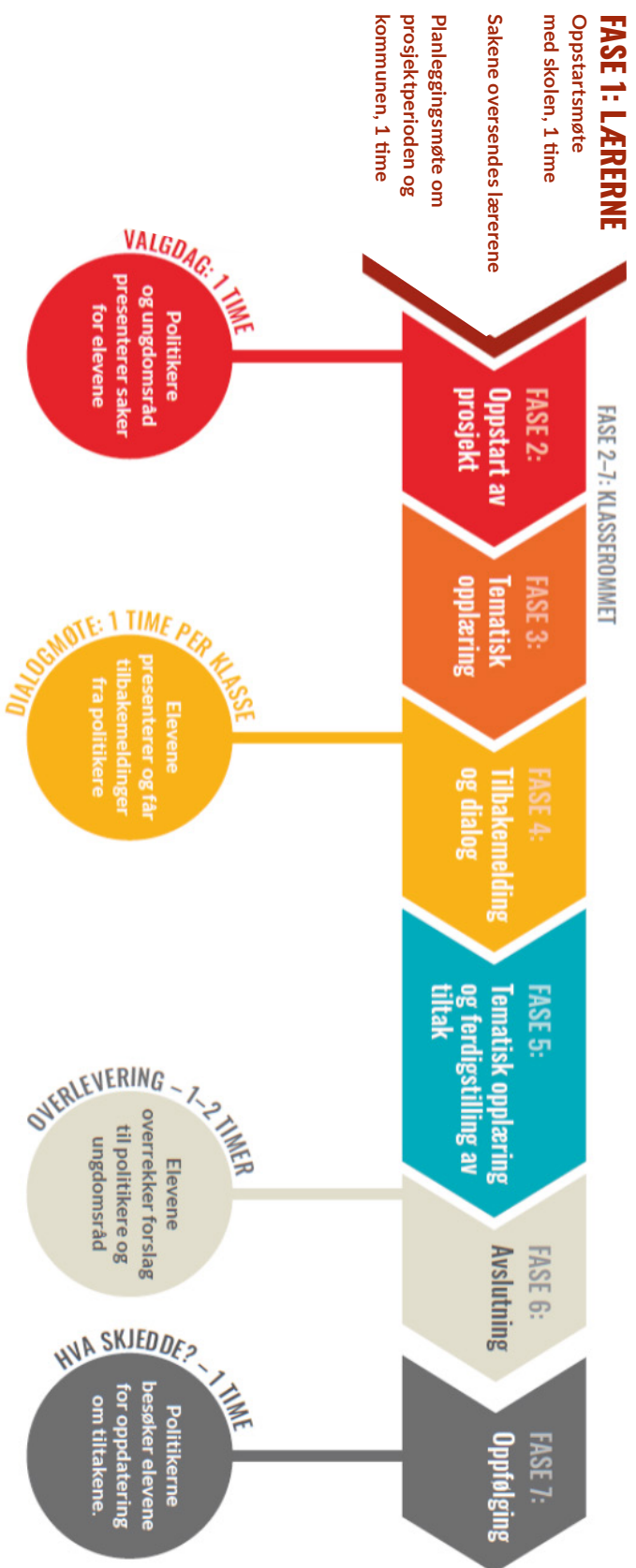
Norsk:

- gjenkjenne og bruke språklige virkemidler og retoriske appellformer
- bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster
- utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon

Matematikk:

- bruke funksjoner i modellering og argumentere for framgangsmåter og resultat
- modellere situasjoner knytte til reelle datasett, presentere resultatene og argumentere for at modellene er gyldige

Flere kompetansemål vil være aktuelle etter hvilken politisk sak elevene skal jobbe med, og hvordan dere velger å jobbe med saken.

Illustrasjon av fasene i prosjektperioden

FORBEREDELSE

Før du kan starte gjennomføringen av prosjektet med dine elever, må det avtales samarbeid med kommunen/bydelen, og det må lages en fremdriftsplan med datoer i samarbeid med kommunen/bydelen.

Det anbefales et forankringsmøte med alle trinnlærere på våren før prosjektet starter. Der kan man gå gjennom hva prosjektet vil innebære, og lærere i forskjellige fag blir informert og kan koble seg på for tverrfaglig samarbeid.

Videre anbefales det et planleggingsmøte, enten med koordinator i kommunen eller kun trinnlærere, i planleggingsuken i august. Her bør det legges en plan for hvilke fag som skal være involverte, hvor mange timer man ønsker å bruke (som et utgangspunkt), og hvordan prosjektperioden kan legges opp. I tillegg kan man allerede her komme med forslag til eksterne gjester eller utflukter som bør bookes tidlig.

Faste begivenheter i prosjektet

Høst-gjennomføring:

- **MAI** møtes kommune-koordinator og lærere for planlegging av prosjektet. 1 time
- **JUNI** gjennomføres VALGDAG hvor politikerne legger frem saker og elevene velger! 1 time
- **UKE 33** planlegges datoer og prosjektet mer i detalj. 1 time
 - Arbeid på skolen – lærerne underviser med prosjektet som verktøy i undervisningen. Kommunen kan støtte og rådgje. Elevene skal jobbe med temaet lokaldemokrati og tematikken de valgte på Valgdagen, samt starte å komme frem til tiltak i saken.
- **MIDTEN AV OKTOBER** presenterer elevene utkastene sine for politikerne på Dialogmøtet. 1 time per klasse
 - Arbeid på skolen – lærerne underviser med prosjektet som verktøy i undervisningen. Kommunen kan støtte og rådgje. Elevene skal jobbe videre med tematikken og videreutvikle tiltakene.

- **STARTEN AV DESEMBER** avholdes avslutningen hvor elevene presenterer og overrekker tiltakene sine til politikerne! 1 time
- **PÅFØLGENDE VÅRSEMESTER** inviteres politikerne tilbake for å oppdatere elevene på tiltakene. Har noe blitt vedtatt eller gjennomført? Maks 1 time.

Vår-gjennomføring:

- **DESEMBER** møtes kommune-koordinator og lærere for planlegging av prosjektet. 1 time
- **STARTEN AV JANUAR** planlegges datoer og prosjektet mer i detalj. 1 time
- **SLUTTEN AV JANUAR** gjennomføres VALGDAG hvor politikerne legger frem saker og elevene velger! 1 time
 - Arbeid på skolen – lærerne underviser med prosjektet som verktøy i undervisningen. Kommunen kan støtte og rådgje. Elevene skal jobbe med temaet lokaldemokrati og tematikken de valgte på Valgdagen, samt starte å komme frem til tiltak i saken.
- **MARS** presenterer elevene utkastene sine for politikerne på Dialogmøtet. 1 time per klasse
 - Arbeid på skolen – lærerne underviser med prosjektet som verktøy i undervisningen. Kommunen kan støtte og rådgje. Elevene skal jobbe videre med tematikken og videreutvikle tiltakene.
- **APRIL/MAI** avholdes avslutningen hvor elevene presenterer og overrekker tiltakene sine til politikerne! 1 time
- **HØSTSEMESTER / VÅRSEMESTER ÅRET ETTER** inviteres politikerne tilbake for å oppdatere elevene på tiltakene. Har noe blitt vedtatt eller gjennomført? Maks 1 time.

FORSLAG TIL GJENNOMFØRING:

Forslaget til gjennomføring går over en tidsperiode på 10 skoleuker, og er delt i tre deler. Fordi saken/tematikken elevene skal jobbe med gjennom de 10 ukene, varierer fra prosjekt til prosjekt, er dette et forslag som kan fungere med de fleste saker og temaer. Derfor er dette forslaget overordnet, og du står fritt til å legge til og endre på opplegget for å tilpasse det til saken/tematikken elevene jobber med.

TIPS! Dersom man ønsker å besøke Stortinget eller andre institusjoner bør man være tidlig ute med å booke tid!

DEL 1:

bli kjent med tematikken/saken

VALGDAG: Det første som skjer for elevene i *Helt ærlig!* er en kick-off der politikerne legger frem reelle saker de jobber med i bydelen/kommunen. Trinnet stemmer på hvilken sak de har lyst til å jobbe med og finne tiltak for. Dette anbefales å gjennomføre før sommerferien, alternativt så raskt som mulig ved oppstart etter ferien.

PROSJEKTUKE 1:

Forkunnskaper og forventninger

Mål for uka:

- Elevene vet hvilken sak/tematikk de skal jobbe med i prosjektet
- Elevene utforsker egne forkunnskaper om tematikken
- Elever og lærere har avklart sine forventninger med hverandre

Forslag til aktiviteter:

Tenkeskriving for å utforske egne forkunnskaper (45-60 minutter):

- Gå gjennom «reglene» for tenkeskriving:

- Skriv ned alle tanker
- Det er umulig å gjøre feil
- Hold blyanten i bevegelse hele tiden

- **INDIVIDUELT:** «Skriv alt du tenker på når jeg sier (Sett inn tematikk valgt på Valgdagen)» Elevene skriver i tre minutter. Husk å ta tiden. Det kan gjerne stå en nedteller på skjermen som elevene ser.
- **MED LÆRINGSPARTNER:** Elevene deler hva de har skrevet med læringspartner.
- **I FULL KLASSE:** Læringsparene deler med resten av klassen hva de har skrevet om.

Snakk sammen om forventninger (45 minutter):

Del gjerne dine forventninger som lærer og be elevene snakke sammen med læringspartner og deretter i full klasse med eksempelvis disse spørsmålene:

- Hvilke forventninger har dere til prosjektet?
- Er det noe dere ønsker mer undervisning om, knyttet til saken eller tematikken?
- Har dere tips til aktuelle personer eller organisasjoner som kan komme til skolen og belyse den valgte tematikken?
- Har dere ideer til hvordan prosjektet kan kobles opp til ulike fag?

Dersom man tar med disse spørsmålene, må man vite at man har tid til å følge opp elevenes innspill og forslag.

Barns rettigheter og kart-oppgave for å bli bedre kjent med tanken bak prosjektet, og elevenes lokalmiljø (45-60 minutter):

Se Power Point-presentasjon blant ressursene på nettsiden. *Legg inn kart over deres kommune/bydel på forhånd.*

Del klassen i grupper. Alle må ha noe å skrive med og på. Gjerne større ark der de kan lage et omriss av kommunen.

Still spørsmålene som i Power Pointen. Tilpass spørsmålene etter temaet/saken dere jobber med.

- Diskuter i gruppene
- Diskuter i plenum

Huskeliste for lærerne i prosjektuke 1:

- Bruk prosjektuke 1 til å planlegge undervisningen for de kommende ukene. Dette forslaget for ukesinndeling gir deg en overordnet struktur og forslag til aktiviteter som styrker elevenes demokratikompetanse. I og med at elevene velger hvilken sak og tematikk de skal jobbe med selv, bør dere i lærerkollegiet bruke litt tid i prosjektuke 1 og 2 til å planlegge hvordan dere skal legge opp undervisningen.
 - Hva trenger elevene av kompetanse om tematikken for å klare å utarbeide gode forslag for politikerne?
 - Hvilke fag kan være aktuelle å bruke inn i prosjektet for å gjøre prosjektet tverrfaglig?
 - Hvilke aktører i lokalsamfunnet kan være aktuelle å invitere inn for å snakke med elevene om saken/tematikken de har valgt?
 - Hvilke aktører i lokalsamfunnet kan være aktuelle for å gi elevene innsikt og motivasjon for politisk påvirkning?
 - Finnes det relevante steder å dra på ekskursjoner som må bookes inn? (Stortinget, KS, Kommunehuset, utstillinger, kino eller andre kulturelle tilstelninger?)

PROSJEKTUKE 2:

Utfordringer

Mål for uka:

- Elevene blir kjent med utfordringene knyttet til saken/tematikken i sin bydel/kommune.

Forslag til aktiviteter:

- **Problemtreet** (45 minutter) er en nyttig aktivitet når man har identifisert et problem / en utfordring, og ønsker å gå i dybden på dette. Med problemtreet kan man se nærmere på årsak og konsekvenser, som gjør det enklere å identifisere løsninger.
- **Jeg har rett til å påvirke samfunnet. Hvordan påvirke?** (1 skoletime): Få kunnskap om relevante rettigheter, plikter og sivilsamfunn, og bevisstgjøring om viktigheten av å delta i samfunnet.
- **Inviter inn relevante organisasjoner eller personer** for å snakke om problematikken og utfordringene bydelen/kommunen ser.

PROSJEKTUKE 3 og 4:

Tema, løsninger og tiltak

Mål for ukene:

- Elevene setter seg inn i temaet og lærer om lokaldemokratiet
- Elevene utformer forslag til tiltak og løsninger som kan bidra til endring.
- Elevene utarbeider presentasjon til dialogmøtet med politikerne i uke 5.

Forslag til aktiviteter:

- **Luftballongen** (60-90 minutter) er et godt arbeidsverktøy etter at elevene har brukt *Problemtreet*, for å identifisere problemstillinger som må diskuteres og avklares, samt for å tydeliggjøre muligheter og positive faktorer i prosjektet.
- **Hva er bydelspolitikk?** (Se film, 2 minutter)
- **Det angår deg! Hvordan påvirke?** (3 forskjellige filmer)
- **Rollespill i hersketeknikker** (45-60 minutter) for å lære om, forstå og erfare hvordan det oppleves å bli utsatt for hersketeknikker, konsekvensene av hersketeknikker for debattklimaet, samfunnet og demokratiet og diskutere hvordan vi kan møte hersketeknikker hvis vi blir utsatt for det.

Elevene begynner på presentasjonen de skal vise for politikerne i dialogmøtet i uke 5. Dette skal ikke være en helt ferdig presentasjon, men et utkast der elevene får vist frem det de har jobbet med til nå. Det er enklere for politikerne å gi konstruktive, nyttige tilbakemeldinger om elevene klarer å konkretisere ideene sine. Presentasjonen bør beskrive gruppenes prosjekt ved å vise til bakgrunn (hva), årsaker (hvorfor) og løsninger (hvordan).

Inviter gjerne inn eksterne til undervisningen

- for eksempel UngOrg eller PRESS kan holde foredrag/workshop om politikk og ung medvirkning.
- for eksempel Si;D eller representanter fra lokalavisa kan fortelle om hva som skal til for å få saker på trykk.
- andre organisasjoner kan inviteres for å snakke om det spesifikke temaet elevene jobber med (for eksempel Mental Helse Ungdom)

DEL 2:

Møte med politikerne, dialogmøtet

PROSJEKTUKE 5:

Dialogmøtet

Mål for uka:

Elevene legger frem utkastene til sine ideer for politikerne i dialogmøtet

Elevene bruker tilbakemeldinger og innspill fra politikerne til å forbedre sine prosjekter

I Dialogmøtet (1 time per klasse) møtes elevene og politikerne, og elevene legger frem arbeidet sitt så langt i prosjektet. Elevene viser sine foreløpige presentasjoner, og politikerne gir tilbakemeldinger og innspill til disse. Dette gjøres i gruppene elevene har jobbet i så langt i prosjektet, og det roteres tre ganger i løpet av timen. Elevene skal altså presentere det samme for tre ulike politikere.

DEL 3:

Jobbe videre mot ferdig tiltak

PROSJEKTUKE 6:

Hvordan kan ungdom påvirke? Hvordan bruke stemmen sin?

Mål for uka:

Elevene lærer om og trener på ulike måter ungdom kan påvirke og bruke stemmen sin

Forslag til aktiviteter:

- **Slampoesi** (XX minutter): Filmer med tilhørende undervisningsopplegg om hvordan elevene kan lage egen slampoesi om tematikken de jobber med, og påvirke / bruke stemmen sin på den måten. Inviter eventuelt en slampoet til klassen din.
- **Skriv kronikk:** Er det noe elevene kan skrive om rundt saken de jobber med, som kan bidra til å belyse saken og tematikken? Send kronikken til Si;D eller til lokalavisa.
- **Begynn å planlegge avslutningen av prosjektet.** Velg ut to elever per klasse som er i arrangementskomiteen. Komiteen har møte med kommunkoordinator, og de begynner arbeidet med å planlegge selve avslutningen. Det er i utgangspunktet ingen spesifikke retningslinjer for avslutningen, men her er noen stikkord man kan forholde seg til:
 - 1 times program
 - Flest mulig av tiltakene bør presenteres
 - Korte innlegg per gruppe, 2-4 slides. Man kan for eksempel svare på:
 - Hva er ideen?
 - Hvorfor er den viktig i forhold til temaet?
 - Noen tall, statistikk eller annen informasjon om situasjonen i dag?
 - Kostnader?

En/flere elever er konferanser. Forslag til program:

- Velkommen
- Gruppene presenterer
- Politikerne mottar og takker for tiltakene
- Kulturelt innslag?
- Avsluttende ord fra kommunen?
- Utdeling av diplomer
- Matsservering?

Inviter gjerne inn eksterne til undervisningen

- for eksempel UngOrg eller PRESS kan holde foredrag/workshop om politikk og ung medvirkning.

- For eksempel Si;D eller representanter fra lokalavisa kan fortelle om hva som skal til for å få saker på trykk.
- Lokal ildsjel som har gjort noe bra i lokal-samfunnet.

PROSJEKTUKE 7:

Videreutvikling og budsjett

Mål for uka:

Elevene lærer om budsjettering og prioriteringer og setter opp budsjett for tiltaket sitt

Elevene bruker innspill og tilbakemeldinger fra dialogmøtet med politikerne for å forbedre og tilpasse tiltaket sitt

Forslag til aktiviteter:

- Hvordan prioriterer politikere? Lær om budsjettering og prioriteringer! SPILL: [Snasen](#) eller [Spleiselaget Byen](#)
- Lag budsjett for tiltaket deres. Hva kan tiltaket koste? Hvordan skal det finansieres? Hvem skal være samarbeidspartnere?
- Videreutvikle tiltak/prosjekt: Elevene videreutvikler og tilpasser tiltakene sine etter innspillene fra politikerne i dialogmøtet. Presentasjonen som skal vises på avslutningen, bør beskrive gruppenes prosjekt ved å vise til bakgrunn (hva), årsaker (hvorfor) og løsninger (hvordan).
- Arrangementskomiteen jobber videre med planlegging av avslutning. Hvor skal det være? Har dere alt det tekniske utstyret dere trenger? Er det en lokal kafé eller butikk som vil sponse dere med litt mat under avslutningen?

PROSJEKTUKE 8:

Jobbe videre med tiltak

Mål for uka:

Elevene bruker innspill og tilbakemeldinger fra dialogmøtet med politikerne for å forbedre og tilpasse tiltaket sitt

Forslag til aktiviteter:

- Videreutvikle tiltak/prosjekt: Elevene videreutvikler og tilpasser tiltakene sine etter innspillene fra politikerne i dialogmøtet. Presentasjonen som skal vises på avslutningen, bør beskrive gruppenes prosjekt ved å vise til bakgrunn (hva), årsaker (hvorfor) og løsninger (hvordan).

- Arrangementskomiteen jobber videre med planlegging av avslutning. Skal gjester inviteres? Underholdning, politikere, media eller andre relevante personer? Noen i arrangementskomiteen bør være konferansierer på avslutningen, planlegge manus for disse.

PROSJEKTUKE 9:

Ferdigstille presentasjoner og planlegging av avslutningen

Mål for uka:

Elevene ferdigstiller sine presentasjoner til avslutningen

Elevene (arrangementskomiteen) ferdigstiller planleggingen av avslutningen

Ferdigstille tiltak/prosjekt: Elevene ferdigstiller presentasjonen og øver til fremføringen av den. Presentasjonen bør beskrive gruppenes prosjekt ved å vise til **bakgrunn (hva)**, **årsaker (hvorfor)** og **løsninger (hvordan)**.

Avslutningen planlegges:

- Sted booket?
- Presentasjoner klare?
- Kjøreplan for avslutningen
- Hvem sier hva (konferansierer)?
- Har vi alle gjester bekreftet?
- Er lokalavisa invitert til å være med?
- Artist/underholdning?
- Mat?
- Annet?

PROSJEKTUKE 10:

Avslutning!

Mål for uka:

Elevene presenterer og overrekker sine tiltak til politikerne

Avslutningen gjennomføres med politikerne og eventuelt andre gjester til stede. Elevene presenterer sine prosjekter og tiltak, og tiltakene overrekkes til politikerne.

Eksempler på gjennomføring av Helt ærlig! på ulike skoler

Under følger tre eksempler på hvordan Helt ærlig! ble gjennomført ved tre ulike skoler, basert på tilbakemelding fra lærerne som var involvert. Det første eksempelet er detaljert og gir en god idé om hvordan prosjektet kan gjennomføres i forhold til tematikken som ble valgt. Eksempel 2 og 3 tar ikke for seg selve tematikken i samme grad, men viser hvor mye tid og hvilke ressurser som ble brukt for å gjennomføre prosjektet på skolen. Vi håper at dette gir inspirasjon til å finne en god måte å gjennomføre Helt ærlig! hos dere.

Eksempel 1

TEMA: «Stolte Stovner». Bydelspolitikerne i Stovner bydel ønsket tiltak som skulle styrke stoltheten på Stovner.

- Valgdag ble gjennomført i juni.
- Det var stort sett norsk- og samfunnsfagstimene som ble brukt på prosjektet.
 - 4 klokke timer norsk og 2 klokke timer samfunnsfag i uken.
 - I noen hektiske perioder ble timeplanen «løst» opp, slik at elevene fikk tid og kontinuitet i arbeidet.
- Tidlig i september hadde vi «kick-off» for prosjektet. Da hadde vi i samfunnsfagstimene hatt lokalvalget som tema. Fylkes- og kommunevalget var 11. september dette året, så arbeidet med dette passet fint med hva Helt Ærlig-prosjektet handlet om. Elevene fikk kunnskap om lokalpolitikken.
- Videre begynte vi å lese ungdomsromanen «Hør her a?» av Gulraiz Sharif. Selv om tema i boka er kulturkonflikt, så føler hovedpersonen stolthet for sitt nærmiljø og identifiserer seg med Oslo øst. Romanen passet derfor godt til prosjektet. Elevene leste ferdig boka til høstferien, og trinnet så filmatiseringen av «Hør her a?» på kino senere på høsten.
 - Elevene skrev filmanmeldelser på nynorsk i etterkant.
- I undervisningen før høstferien (uke 40), fokuserte vi også på hva begrepet «stolthet» betyr, og hvor stoltheten finnes på Stovner.
 - Elevene fikk i oppdrag å peke på ting i sitt nærmiljø som de var stolte av, for så å skrive

om det. Deretter gjennomførte vi en guidet tur gjennom bydelen. Elevene viste og fortalte hva de var stolte av. Steder som ble besøkt var Stovnersenteret (biblioteket og Butikken til Lif-laga), fritidsklubben (Blokk 58), utsiktstårnet, sherpa-trappa, fotballbanen til Rommen S.K. og nærbutikken i Tante Ulrikkes vei. Dette skjedde i uke 38.

- Etter høstferien var «fordommer og rykter» tema.
 - Vi leste ulike artikler om Stovner som ga elevene et større perspektiv på drabantbyen Stovner.
 - Vi leste også levekårsstatistikk som vi hentet fra bydelens hjemmesider. Hvordan er tilstanden på Stovner nå? Hvordan var det før? Hvilke meninger om bydelen har folk fra andre områder enn Stovner? Elevene oppdaget at Stovner har et litt «frynsete» rykte.
- Neste tema var «massemedia».
 - I samfunnsfaget fokuserte vi på «den fjerde statsmakt»,
 - I norsktimene skulle elevene være journalister og skrive positive nyhetsartikler om Stovner. I den forbindelse, hadde klassene 2. november besøk av redaktøren for nettavisen «Framtida.no». Hun inspirerte og ga gode råd til elevene. Elevene skrev artikler om alt fra fotballkamper til lokale moskeer. Elevene fikk formell vurdering på tekstene.
- Parallelt var elevene i gang med å tenke på tiltakene som de skulle presentere for lokalpolitikkerne. 17. oktober hadde elevene luftet noen ideer for lokalpolitikkerne på Dialogmøtet, og i november var de for alvor i gang med arbeidet. Dette utviklet de gjennom en prosess på ca. 3 uker. Det var i denne perioden det var behov for å løse opp timeplanen.
- Hovedsakelig gikk tiltakene ut på å arrangere ulike festivaler eller møteplasser for å styrke samholdet, og for å vise omverdenen hvilke positive sider Stovner har. Andre grupper mente media var en viktig brikke for å styrke samholdet og stoltheten. Noen ville lage film som promoterte Stovner og noen ville lage et nettsted om Stovner.
- Tiltakene ble presentert for politikkerne på Rommen scene 11. desember. To kulturelle innslag ble også vist fram.

Evaluerings:

- Vi lærere brukte tematikken under heldagsprøven i norsk.
- I samfunnsfag ble elevene vurdert etter en skriveøkt, der elevene skulle gjøre rede for sentrale begreper som de hadde jobbet med i høst, samt hvordan unge kan påvirke lokalsamfunnet de bor i. Elevene hadde lært om medias rolle, hvordan eleven kunne påvirke uformelt gjennom å være med i organisasjoner, foreninger, klubber eller delta i aksjoner. Ikke minst kunne de bruke stemmeretten når de fylte 18 år.

Videre bruk av arbeidet med prosjektet:

- Etter juleferien laget elevene i par eller grupper podkaster om Stovner. Mottakere skulle være ungdom utenfor bydelen. Disse ble vurdert i muntlig norsk.

Etter å ha jobbet med Helt ærlig!- prosjektet i høst, fikk vi lærere vurdert elevene etter kompetansemålene i læreplanen. En viss grad av tverrfaglighet ble også oppnådd, selv om prosjektet legger til rette for mer tverrfaglighet enn det som ble gjort.

Eksempel 2

TEMA: Mental helse

- Valgdag ble gjennomført i juni
- Jobbet hovedsakelig i engelsk, norsk, matte, samfunnsfag og utdanningsvalg. Dette fordi de involverte lærerne i prosjektet var kontaktlærerne til 9.klassene, og dette var fagene kontaktlærerne underviste i.
- Gjennomført «litt her og litt der», der både enkelttimer og hele dager har blitt brukt.
- Anslår å ha brukt totalt 13-14 hele skoletimer i hver klasse. Avslutningen kommer i tillegg.
- De satte av en hel dag helt i starten for at elevene skulle komme i gang med prosjektet (ca. 5 hele timer). Da ble Ungt Entreprenørskaps-modellen brukt for å identifisere problemet/utfordringen, og for å finne på flere mulige løsninger.
- Utover prosjektperioden ble enkelttimer spredt over fagene nevnt over, der elevene har jobbet med prosjektet eller hatt besøk av eksterne eller politikere, eller vært ute på ekskursjoner. Blant annet hadde vi besøk av tre ungdomspolitikere som fortalte om hvorfor de hadde engasjert seg,

hvorfor det er viktig å delta, og litt om det å være med i en politisk ungdomsorganisasjon.

- Hovedsakelig gikk tiltakene ut på å få flere aktiviteter for unge og synliggjøring av de aktivitetstilbudene som alt finnes, flere jobber for ungdom, bruke verdens dagen for psykisk helse til å sette fokus på psykisk helse blant unge og at barnevernstjenesten i bydelen må bli flinkere til å forstå innbyggerne i bydelen.
- Tiltakene ble presentert for politikerne 5.desember på skolen.
- Leder for Bydelsutvalget kom tilbake på besøk i starten av mars året etter, for å oppdatere elevene om hva som hadde blitt gjort og hva det jobbes med fremover.

Eksempel 3

TEMA: Rasisme og diskriminering

- Valgdag ble gjennomført i juni
- Kun jobbet med prosjektet i samfunnsfagstimene, men gjennom hele høsten.
 - 2 timer i uka, i tillegg til en hel fagdag.
- Relevante begreper fra lærerplanen og kompetansemål ble diskutert og jobbet med, der prosjektet la en god ramme for å sette alt i sammenheng og lære om det på en praktisk og god måte.
- Eksternt besøk fra bydelens SLTO-koordinator og rådgiver fra bydelsadministrasjonen som har jobbet med en rasisme-rapport for bydelen, samt besøk av Agenda X - ungdomsavdelingen til Antirasistisk senter.
- Hovedsakelig gikk tiltakene ut på å skaffe flere jobbmuligheter for unge, foredragsserie for ungdommer i andre bydeler og andre aldersgrupper i bydelen for å redusere rasistiske holdninger og å bli bedre kjent, samt flere aktivitetstilbud for ungdom for å skape flere steder hvor ungdom kan bli kjent med hverandre og skape inkluderende møteplasser i bydelen.
- Tiltakene ble presentert for politikerne 4.desember på skolen.
- Leder for Bydelsutvalget kom tilbake på besøk i starten av mars året etter, for å oppdatere elevene om hva som hadde blitt gjort og hva det jobbes med fremover.

RELEVANTE UNDERVISNINGSRESSURSER

På **nettsidene til Helt ærlig!** finner du alt undervisningsmateriellet vi har utviklet og samlet for prosjektet. I tillegg finner du mye god informasjon og undervisningsopplegg på disse sidene:

Nettsidene til bydelen eller kommunen din kan være et fint sted for å lære mer om ditt lokalmiljø.

Barnas Valg – Redd Barna – her kan du finne flere filmer om demokratiet, samenes nasjonaldag og de politiske strukturene i Norge. <https://barnasvalg.reddbarna.no/demokrati>

TOOLKIT for demokrati og menneskerettigheter. Menneskerettighetsakademiet har i en årrekke undervist ungdom, lærere, minoriteter og aktivister i Norge og Europa. TOOLKIT består av deres beste aktiviteter og workshopper. Her er det mange muligheter for å sette sammen ditt eget opplegg. <https://toolkit.mr-akademiet.no/>

KS Ung er en samling digitale spill, læringsressurser og filmer om lokaldemokrati, kommuner, medbestemmelse og yrker i kommunal sektor. <https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/ks-ung/>

Stemme - et digitalt læringsspill om lokaldemokrati som kan settes opp i alle klasserom. I gruppearbeid jobber elevene i fire akter med å bygge opp lokaldemokratiet. Passer f.o.m 10.trinn så fint å gjøre året etter Helt ærlig! er gjennomført <https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/ks-ung/praktisk-info/stemme---ks-ungs-nye-undervisningsopplegg/>

Snasen - læringsspill der elevene er en kommune-direktør som skal bygge opp kommunen sin. Valgene de tar får konsekvenser for økonomi, arbeidsledighet, innbyggertall og innbyggernes tilfredshet - <https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/ks-ung/laringsspill/snasen/>

Ung.no er det offentliges informasjonskanal for ungdom. Her kan du blant annet lære mer om kommunens ansvar og rolle: https://www.ung.no/demokrati-og-valg/653_Kommunens_oppgaver.html

Ditt valg (2021) er en læringsressurs som inneholder alt du trenger å vite om valget og hvordan Norge

styres. Sidene inneholder årstilpasset undervisningsmaterieell, problemstillinger og videoer. <https://www.elevkanalen.no/open/DittValg2021>

UngMed (UngOrg) er en avdeling hos UngOrg som spesialiserer seg innen ungdomsmedvirkning. <https://ungmed.no/>

Dembra er et komplett opplegg som tilbyr veiledning, kurs og nettbaserte ressurser for forebygging av ulike former for gruppefiendtlighet. Kjernen i Dembra er forebygging gjennom å bygge demokratisk kompetanse, med inkludering og deltakelse, kritisk tenkning og mangfolds-kompetanse som sentrale prinsipper. De tilbyr mye undervisningsmaterieell i forskjellige temaer helt gratis. <https://www.dembra.no/no>

E-Ung – ungdomsråd fra Hæææ? Til Åh! – en nettside med filmer og informasjon om hva et ungdomsråd er og hva de gjør. <https://www.e-ung.no/>

Valget er ditt er et digitalt spill der elevene skal være stortingsrepresentanter og gjøre valg og prioriteringer for fremtidens Norge. Dette kan også gjøres fysisk **PÅ STORTINGET**. Stortinget har et stort formidlingstilbud for ungdomstrinnet, og tilbyr til og med reisestipend. <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/oversikt-over-om-visninger/besok-og-formidlingstilbud-for-skoler/formidlingstilbud-ungdomstrinnet/>

Kanskje har elevene lyst til å tipse **media** om tiltaket/ tiltakene sine, og engasjementet sitt? Lokalaviser er ofte interesserte i lokale saker med engasjert ungdom. Ta kontakt!

Framtida er en nynorsk avis for unge. Målet er å styrke engasjementet til unge og skrive om saker som opptar unge. - <https://framtida.no/> - Kontakt: tips@framtida.no

Husk at både Stortinget, Rådhuset og kanskje til og med ditt lokale kommunehus tar imot besøk og tilbyr guidede turer. Det er bare å ta kontakt!

Redd Barna